

Wojciech Sierżęga

**Biblioteka Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa
Uniwersytet Wrocławski**

E-mail: wojciech.sierzega@uwr.edu.pl

ORCID: 0000-0003-0531-8678

Członek Koła Naukowego Bibliotekoznawców UWr
w latach akademickich 2002/2003–2003/2004

„Bibliobiznes” – jak Koło Naukowe Bibliotekoznawców Uniwersytetu Wrocławskiego zdobyło pierwsze miejsce na Giełdzie Kół Naukowych w 2015 roku

Zdobycie pierwszego miejsca na Giełdzie Kół Naukowych (GKN) w 2015 roku przez Koło Naukowe Bibliotekoznawców (KNB) było wydarzeniem bez precedensu w historii tej organizacji oraz Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego (IINiB UWr). Wprawdzie kilka lat wcześniej KNB zdobyło drugie miejsce na GKN, zostało też uhonorowane Nagrodą Publiczności, ale oczywiście to nie to samo. Idea „Bibliobiznesu”, który zapewnił wygraną, zaistniała na jednym z zebrań ogólnych. Co ciekawe, temat GKN pojawił się znacznie wcześniej, a nie tuż przed imprezą, więc było dużo czasu na przygotowania.

41

Rycina 1. Zebranie ogólne w siedzibie KNB

Źródło: Kronika Koła Naukowego Bibliotekoznawców (2001–) [Biblioteka IINiB UWr; bez sygnatury].

42

The logo for 'BIBLI BIZNES' is displayed diagonally. The text 'BIBLI' is in a large, bold, black sans-serif font, and 'BIZNES' is in a slightly smaller, bold, black sans-serif font. Between the two words is a circular seal featuring a stylized figure holding a book, surrounded by the text 'FEDERAL REPUBLIC OF BRAZIL' and 'MINISTERIO DA CULTURA'. To the left of the text is a green rectangular frame with a white border and three small white circles in the top right corner. To the right of the text is a blue rectangular frame with a white border and three small white circles in the bottom left corner.

Źródło: opracowanie własne.

Grę otwiera pole oznaczone jako Rosja, a następnie przemieszczamy się przez Wielką Brytanię, Niemcy, Stany Zjednoczone, Włochy, Japonię, aż do Polski. Według autorów gry trzy najważniejsze biblioteki w naszym kraju to Mie-

ska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu, Zakład Narodowy im. Ossolińskich oraz oczywiście Biblioteka IINiB UWr. KNB okazało się – co chyba nikogo nie zdziwi – mocno wrocławiocentryczne. Ostatnim punktem podróży jest starożytność – to hołd dla przedmiotu *historia kultury książki* (dawniej: *historia książki*), który wspomina (nieważne jak) każdy student w IINiB UWr. Liczba pól w porównaniu z pierwowzorem planszy została zwiększona o osiem, stąd grze towarzyszy więcej kart: dwa zestawy po cztery karty (wynałazki i zabytki) oraz trzy zestawy po dwie karty (bibliolodzy, drukarze i bibliografowie). Żeby nie było niejasności, każde pole jest szeroko opisane w instrukcji do gry, która w ten sposób tworzy małe kompendium wiedzy.

O ile praca nad kartami ze znakiem zapytania (tzw. szansami) przebiegała bez zakłóceń i w dobrej atmosferze (np. „Przejdź na pole Biblia Gutenberga. Jeżeli przechodzisz przez START, pobierasz premię. Jeżeli wiesz, gdzie w Polsce można oglądać oryginał Biblii, pobierasz 100 BZ” lub „Piszesz referat o słynnym bibliologu. Przejdź na pole nr 6 lub 31 (do wyboru). Jeżeli przechodzisz przez START i powiesz kilka słów o wybranym bibliologu, pobierasz premię”), o tyle pojawiły się kontrowersje przy wyborze osób, których wizerunki miały znaleźć się na banknotach.

Idź do Zakładu Narodowego
im. Ossolińskich we Wrocławiu.
Jeżeli przechodzisz przez START,
pobierasz premię.

Musisz zrobić referat. Idziesz do
czytelni (pole nr 13).
Nie przechodzisz przez start,
nie pobierasz premii.
Czekasz 3 kolejki.

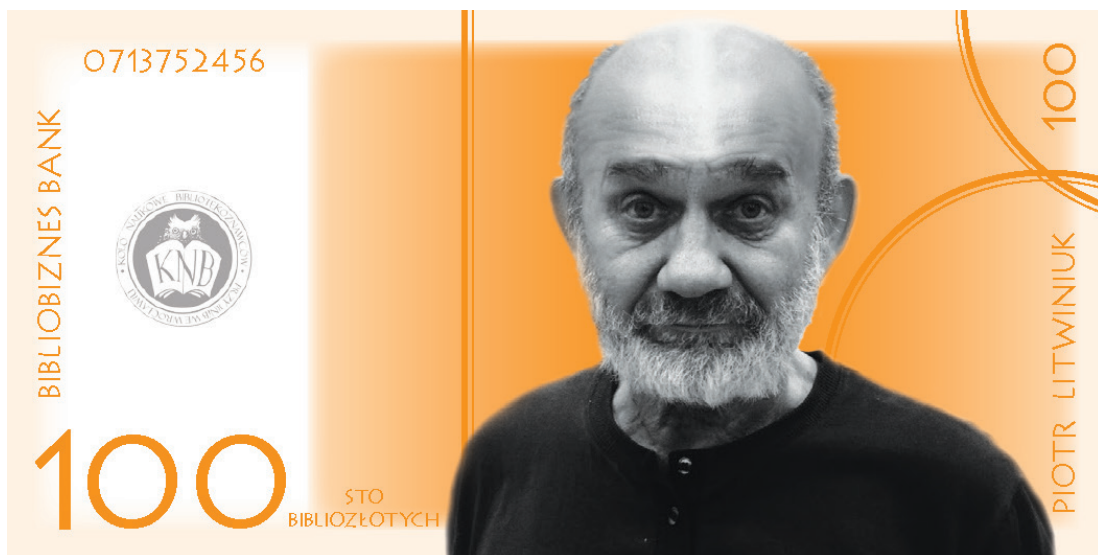
43

Rycina 3. Przykładowe karty

Źródło: opracowanie własne.

Należało obsadzić banknoty bibliozłotych (BZ) o nominałach 500, 100, 50, 20, 10 i 1. Po burzliwych dyskusjach udało się wypracować kompromis i określić, że na najwyższym nominale znajdzie się wizerunek Renaty Aleksandrowicz, ówczesnej opiekunki KNB. Kolejny nominał został przeznaczony dla Piotra Litwiniuka, starszego kustosa dyplomowanego i ówczesnego kierownika Biblioteki IINiB UWr. Na 50 BZ został umieszczony wizerunek Małgorzaty Derkacz, opiekunki KNB w latach 1992–1999. Kolejny banknot to 20 BZ z wizerunkiem Krzysztofa Migonia, założyciela i pierwszego przewodniczącego KNB. Profesor K. Migoń zezwolił na użycie swojego wizerunku pod warunkiem, że znajdzie się na najniższym nominale, tu jednak pojawił się konflikt, ponieważ na jednym z banknotów miał znaleźć się również prof. Krzysztof Walczak, ale wyłącznie wtedy, jeśli znajdzie się na niższym nominale niż prof. K. Migoń. Po wielu burzliwych, ale jakże dowcipnych, wymianach argumentów pomiędzy profesorami, 20 BZ przypadło prof. K. Migoniowi, a 10 BZ zajął

wizerunek prof. K. Walczaka. Na najniższych nominałach znalazły się wizerunki lubianych przez studentów ówczesnych doktorantek – Emilii Klich (5 BZ) i Magdaleny Józefiak (1 BZ).

Rycina 4. Przykładowy banknot

Źródło: opracowanie własne.

44

Nad wspomnianą wcześniej instrukcją gry pracował cały zespół. Same zasady zostały zredagowane szybko i zwięźle, natomiast praca nad częścią informacyjną przypominała przygotowywanie małej encyklopedii. Hasła trafiały do jednego z członków koła, który był redaktorem, a po składzie przeprowadził korektę. Należało także wymyślić nazwę dla gry. W ankiecie nieznaczną przewagą głosów wygrał „Bibliobiznes” (nad „Bibliopoly”).

Drukarnia przedostatniemu drukarzowi Jana Gutenberga.

11: Muzeum Brytyjskie powstało z inicjatywy sir Hansa Sloane'a, lekarza, przyrodnika i kolekcjonera. Chciał on zabezpieczyć swoją kolekcję literatury i dzieł sztuki licząc ponad 71 tys. obiektów. Zaoferował więc jej sprzedaż za 20 tys. funtów królowi Jerzemu II. Mimo że monarcha nie wykazał się zainteresowaniem zbiorami Sloane'a, to jednak Parlament, głównie za sprawą Arthura Onslowa, przyjął ten dar. W latach 50. XIX w. zbudowana została obecna siedziba Muzeum Brytyjskiego. Począwszy od 1880 r. nastąpiło przeniesienie zbiorów dotyczących historii naturalnej do nowego budynku w South Kensington, gdzie powstało Muzeum Historii Naturalnej. W 1973 r. nastąpiło przejęcie czytelni i biblioteki przy Brytyjskim Muzeum przez nowo powstałą Bibliotekę Brytyjską, a książki opłacić budynek w Bloomsbury w 1997 r.

W 2000 r. otwarto przynięsny szklany dachem Wielki Dziedziniec Królowej Elżbiety II, który powstał w miejscu zajmowanym wcześniej przez bibliotekę. Ponadto otwarto tam czytelnię, a wokół niej i pod nią znajdują się nowe galerie.

12: Jan Kuglitz (1892-1972) – drukarz, artysta, bibliofil. Redaktor *Przeglądu Graficznego*, po 1945 odbudował i organizował poligrafie na Śląsku, dyrektor późniejszej Wrocławskiej Drukarni Naukowej. W latach 1956-1972 promował zajęcia w Instytucie Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego, autor artystycznych edycji dzieł pisarzy polskich i zagranicznych, twórcą m.in. uznawanej po 1945 r. serii *Biblioteka Jana z Bogumina Kuglitz*, współredaktor *Encyklopedii wiedzy o książce* (1971), autor około 200 publikacji, właściciel cennego fachowego księgozbioru, w tym papirusów i palmisestów. Część tych zbiorów znajduje się w Bibliotece Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UW.

13: Czytelnia. Gracz może trafić do czytelni z trzech powodów: 1. Zatrzymanie się na polu nr 37: poprosisz referat na Historię Kultury Książki. 2. Wyrzucenie dubletu trzy razy pod rząd. 3. Wylosowanie karty z puli kart zdarzeń, która nakazuje natychmiast iść do czytelni. Jeżeli gracz chce wyjść od razu z czytelni, musi zapłacić 50 BZ kaucej lub może pokazać kartę wyjścia. Przymusowy pobyt w czytelni trwa trzy rundy. Gracz, który stanie na polu nr 13, przechodzi do wyjściowej. W kolejnej turze nadal bierze udział w rozgrywce.

14: Biblia Gutenberga to najdawniejszy zabieg wydawniczo-drukarski, pochodzący z XV wieku. Biblia 42-wierszowa, drukowana

Rycina 5. Strona z instrukcji do gry

Źródło: opracowanie własne.

Po pracach redakcyjnych przyszedł czas na materializację projektu. Plansza została wydrukowana na materiale PCV, karty własności i karty szans – na papierze błyszczącym 200 g/m², banknoty – na papierze matowym 90 g/m². Przy tworzeniu pudełka KNB wsparło się umiejętnościami intrologigatora, Dariusza Strzeleckiego, zaprzyjaźnionego z IINiB UW. Po wykonaniu pracy grę oczywiście należało przetestować przed zaprezentowaniem jej publicznie. Próba generalna wypadła pomyślnie: KNB było gotowe na GKN 2015.

Rycina 6. Koło Naukowe Bibliotekoznawców i „Bibliobiznes” – próba generalna
Źródło: Kronika Koła Naukowego Bibliotekoznawców (2001–) [Biblioteka IINiB UW; bez sygnatury].

Próbną prezentację gry odbyła się w Bibliotece IINiB UW – reakcje pracowników i studentów były bardzo krzepiące. Pojawiły się głosy zdziwienia, że zarówno pudełko, jak i plansza, nie odbiegają jakością wykonania od profesjonalnych gier, które można kupić w oficjalnej sprzedaży. Taki efekt od początku był celem KNB, a komentarze tylko potwierdziły jego osiągnięcie. Oczekiwanie na GKN 2015 rosło z każdym dniem.

12 maja 2015 roku, podczas GKN, KNB otrzymało stanowisko na pierwszym piętrze Budynku „D” Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii UW. Na stolikach, oprócz gry, znalazły się też inne rekwizyty, ale to „Bibliobiznes” został najbardziej wyeksponowany, aby przyciągnąć uwagę jurorów. Oczekiwanie na werdykt przebiegało w atmosferze niepokoju. Po nerwowym wyczekiwaniu na komisję konkursową, zmaconym mało entuzjastycznymi komentarzami członków koła, mało kto wierzył w ostateczny triumf. Tym większe było zdziwienie, gdy okazało się, że zwycięzcą GKN 2015 zostało właśnie KNB. Jurorzy w uzasadnieniu swojej decyzji wskazali, że gracze, miło spędzając czas, mogą jednocześnie

Rycina 7. Stanowisko na Gieldzie Kół Naukowych. Od lewej: Joanna Rucka, Agnieszka Wiater
 Źródło: Kronika Koła Naukowego Bibliotekoznawców (2001–) [Biblioteka IINiB UW, bez sygnatury].

Rycina 8. Zwycięzcy Gieldy Kół Naukowych 2015. Od lewej: Joanna Rucka, Michał Wawrzyniak, dr Renata Aleksandrowicz (opiekunka koła) i Agnieszka Wiater
 Źródło: Kronika Koła Naukowego Bibliotekoznawców (2001–) [Biblioteka IINiB UW, bez sygnatury].

zapoznać się z dyscypliną naukową, i to właśnie taki sposób popularyzacji nauki wydaje się skuteczny. Ten sukces miał wiele matek i ojców. Członkowie koła, którzy stworzyli grę to (w kolejności alfabetycznej): Izabela Dachowska, Paweł Dwornicki, Weronika Kossowska, Justyna Kwiatek, Joanna Rucka, Maciej Rydel, Dorota Szczepaniak, Dariusz Talik, Monika Tobiasz, Michał Wawrzyniak, Agnieszka Wiater oraz Anna Zamorska-Wojdyła. Autor tych słów służył pomocą typograficzną.

W 2016 roku prof. Adam Pawłowski, uczelniany koordynator Dolnośląskiego Festiwalu Nauki, po prezentacji gry podczas przygotowań do Festiwalu, zainteresował się nią i zgodził się dofinansować produkcję dodatkowych egzemplarzy, by przedstawić grę szerszej publiczności. Zainteresowanie było dość duże, a odbiór imprezy – bardzo pozytywny. „Bibliobiznes” był prezentowany na Festiwalu w latach 2016–2018.

Rycina 9. Dolnośląski Festiwal Nauki 2016

Źródło: ze zbiorów własnych.

Ostatecznie jeden z egzemplarzy gry trafił do Krakowa, do Instytutu Nauk o Informacji Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Naukowej w Krakowie, a drugi znalazł się w Warszawie w zbiorach Andrzeja Tomaszewskiego, który otrzymał egzemplarz przy okazji wizyty we Wrocławiu na jednej z konferencji poświęconej typografii. Nadal istnieje też możliwość wypożyczenia gry w Bibliotece IINiB UWr, do czego zachęcam, ponieważ w świecie gry „Bibliobiznes” można zapoznać się z niepowtarzalną koncepcją bibliologii według KNB.